

บทคัดย่อ

การศึกษารูปแบบและแนวทางการบริการสุขภาพด้วยการแพทย์แผนไทยและสมุนไพรในโรงพยาบาลแม่ใจ อำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยาเพื่อศึกษาความต้องการของชุมชนในการใช้บริการสุขภาพด้วยการแพทย์แผนไทยและสมุนไพร ตลอดจนการศึกษความพร้อมและรูปแบบแนวทางในการบริการสุขภาพด้วยการแพทย์แผนไทยและสมุนไพรของโรงพยาบาล โดยใช้วิธีสำรวจความคิดเห็นของชุมชนที่อยู่ในเขตบริการของโรงพยาบาล 6 ตำบล สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ผู้นำและบุคลากรที่เกี่ยวข้องทั้งในโรงพยาบาลและชุมชน

ผลการศึกษาพบว่า ชาวบ้านส่วนใหญ่ยังคงดำรงวิถีชีวิตด้วยการพึ่งพาภูมิปัญญาพื้นบ้านในการดูแลสุขภาพ จึงมีความคุ้นเคยและมีความต้องการที่จะให้โรงพยาบาลจัดบริการสุขภาพด้วยการแพทย์แผนไทยและสมุนไพร โดยเฉพาะถ้าโรงพยาบาลให้บริการสุขภาพด้วยการแพทย์แผนไทยและสมุนไพร ที่ใช้สิทธิบัตรประกันสุขภาพได้เช่นเดียวกับการบริการสุขภาพด้วยการแพทย์แผนปัจจุบันในโรงพยาบาลและเลือกรับบริการได้โดยตรงที่ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพแผนไทยตลอดจนการรับบริการแบบเบ็ดเสร็จ ณ.สถานที่บริการแห่งเดียว

ผลการศึกษาความพร้อมและแนวทางในการให้บริการสุขภาพด้วยการแพทย์แผนไทยและสมุนไพรในโรงพยาบาล พบว่า โรงพยาบาลมีความพร้อมด้านบุคลากรด้านการแพทย์แผนไทย ซึ่งเป็นบุคคลที่จบการศึกษาด้านการแพทย์แผนไทย และได้รับใบประกอบโรคศิลปะ รวมทั้งโรงพยาบาลมีความพร้อมด้านวัสดุ อุปกรณ์และเครื่องมือในการผลิตยาสมุนไพรเพื่อใช้ในการดูแลรักษาผู้ป่วยในโรงพยาบาลและการจัดจำหน่าย ตลอดจนมีสถานที่บริการสุขภาพด้วยการแพทย์แผนไทยแยกเป็นสัดส่วน ผู้รับบริการได้รับการตรวจวินิจฉัยโดยแพทย์แผนปัจจุบันและแพทย์แผนไทย ตามกรณีผู้รับบริการ ภายใต้มาตรฐานการรักษาร่วมกันระหว่างแพทย์ทั้งสองระบบซึ่งอยู่ระหว่างการดำเนินการจัดทำมาตรฐานและการส่งต่อ พิจารณาการใช้สิทธิบัตรประกันสุขภาพได้ตามสิทธิผู้ป่วย สำหรับด้านการใช้ยาสมุนไพร ได้มีนโยบายเปิดกว้างให้ใช้ยาสมุนไพรในโรงพยาบาลได้แต่ยังมีกฎระเบียบและข้อจำกัดในการใช้สิทธิบัตรประกันสุขภาพได้เฉพาะยาสมุนไพรเดี่ยวที่เป็นยาในบัญชียาหลักแห่งชาติ ตามดุลยพินิจของแพทย์แผนปัจจุบันในโรงพยาบาล

จากการเสวนาร่วมกันระหว่างชุมชนกับโรงพยาบาลแล้วทำให้ได้แนวทางปฏิบัติคือเมื่อใดที่ผู้ให้บริการต้องการและแพทย์ผู้รักษาทั้งแพทย์แผนปัจจุบันและแพทย์แผนไทยเห็นร่วมกันในความจำเป็นที่ต้องรักษาด้วยการแพทย์แผนไทย แม้ยาสมุนไพรที่ใช้จะไม่อยู่ในบัญชียาหลักแห่งชาติ โรงพยาบาลก็สามารถอนุญาตให้ทำการรักษาด้วยการแพทย์แผนไทยแบบ One Stop Service ได้

อย่างไรก็ตามการศึกษาค้างนี้เป็นการศึกษาเชิงพื้นที่หากจะนำไปขยายผลหรือใช้ประโยชน์ในชุมชนที่มีบริบททางสังคม วัฒนธรรมต่างกัน สมควรที่จะต้องทำการศึกษาเพิ่มเติมเพื่อให้สอดคล้องกับสังคม วัฒนธรรมของชุมชนนั้น ๆ